

## "לְבַנְיָנָה שֶׁל תּוֹרָה" – חֵלֶק קפ"ה

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י

### הקרב על ירושלים – יראת הרוממות



#### מלכות רביעית

המצאות במרכז העניינים צריך להלחם, ודרך המלחמה דורשת גבורה רבה של כל המערכות הקיימות. וודאי שמי שמופקד על בטחון ישראל מחוייב לחשוב חשבוננו של עולם ולנקוט בדרך המלחמה וההתנהלות הנכונה, ומשוכנע אני שכך נעשה, ועל זה אנו מתפללים בכל שבת ואומרים: "ותקנם בעצה טובה ולפניך, שלח אורך ואמיתך לראשיה שריה ויועציה"<sup>5</sup>, שה' ייתן להם את הדרך הנכונה באמת מה לעשות. בהתאם לכך כמה שנוגע אלינו בוודאי שאנו צריכים לנהוג במשנה זהירות בכל מה שנוגע לשמירה ולאבטחה ולכיתת הכוננות של הישיבה.

#### התמודדות אישית רוחנית

אמנם מעבר לכך, יש לברר מה עלינו לעשות בכל שאר המעגלים, כלומר: כל אחד מאתנו שאינו מופקד על ענייני הביטחון של מדינת ישראל או ירושלים, מה תפקידו בתקופה זו מה נדרש ממנו? הנביא ישעיהו אומר: "לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך"<sup>6</sup> ומבואר בזוהר הקדוש: "ולא יתחזי קמי מחבלא"<sup>7</sup> יש פה תביעה להכנס פנימה, לחדרים, מה הם החדרים? מובא בנפש החיים<sup>8</sup> "הביאני המלך חדריו"<sup>9</sup>, כשם שיש לקב"ה חדרי חדרים בתורתו כך יש להם לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרים בתורתו ואם ראית שייסורים באים עליך" כמובן שזה נכון בענין הפרטי ויותר בענין הכללי לאומי, "רוץ לחדרי תורה ומיד היסורים בורחים ממך, שנאמר: "לך עמי בוא בחדריך", לכך נאמר "הביאני המלך חדריו, נגילה ונשמחה בך"

הנביא ירמיהו אומר: "ובאו ונתנו כסאו איש פתח שערי ירושלים"<sup>1</sup>, אומר על פסוק זה הגר"א<sup>2</sup> שהקרב הגדול לפני ימות המשיח יהיה הקרב על ירושלים, כלם מנסים לאחוז בקרנות המזבח, הלא היא ירושלים עיר הקודש והמקדש. מלחמה לנו עם שער וחותנו הלא הוא ישמעאל, שעל אומות אלה אומר האבן עזרא<sup>3</sup> שהן שתי האומות שמהוות את המלכות הרביעית במאבק.

#### התמודדות לאומית עם הטרור

איננו יודעים מה ילד יום, אבל יש כאן קרב, קרב קיומי על ירושלים, ובטוחים אנו שעם ישראל ינצח. אמנם הדרך שלנו היא דרך ארוכה אך ודאי לנו שנצח. ירושלים עיר הקודש היא עיר מלכות ה', ומתוך כך היא גם עיר מלכות ישראל, כך הייתה וכך תהיה, כמו שאנחנו אומרים "ימלוך ה' לעולם אלוֹקֵיךְ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר"<sup>4</sup>. אין לנו שום ספק בדבר. בזמן האחרון מתחוללים בירושלים דברים נוראים שאיננו יכולים להתעלם מהם, ובפרט היום, יום נורא בו נרצחו ארבעה יהודים עטורים בטלית ותפילין בבית כנסת בהר נוף. השאלה שצריכה להטריד אותנו היא – כיצד עם ישראל צריך להתמודד עם המצב הזה? ישנה אפשרות לצפות מרחוק על האירועים, והיום אפשר לצפות הרבה, ואף אמצעי הצפיה משוכללים מאד. אך ישנה דרך אחרת והיא להיות במרכז העניינים ולהשפיע עליהם, ולא רק לצפות מרחוק. בכדי להתמודד עם האירועים תוך

<sup>5</sup> מתוך התפילה לשלום המדינה

<sup>6</sup> פרק כ"ו פסוק כ'

<sup>7</sup> זהר חלק א' דף קפ"ב עמוד ב'

<sup>8</sup> שער ד' פרק ט"ו

<sup>9</sup> שיר השירים פרק א' פסוק ד'

<sup>1</sup> פרק א' פסוק י"ד

<sup>2</sup> קול התור פרק שני פסקה ק"כ

<sup>3</sup> אבן עזרא דניאל פרק ב' פסוק ל"ט

<sup>4</sup> תהלים קמ"ו י'



## יראה ואהבה בחסידות

קבענו בימי השלושים של חברינו הרב יהודה זצ"ל לעסוק בסדר שמירת הלשון בלימוד מסילת ישרים. אני רוצה לבקש להתחזק בלימוד זה. כעת אנו נכנסים לשבוע האחרון של השלושים, שבוע רביעי. אחר כך נחזור בע"ה להתחזק בלימוד שמירת הלשון לחפץ חיים, אשר ע"י שמירת הלשון נגאלים ישראל, והיא מקיימת את הברית הגדולה עמנו.

במדת החסידות באר הרמח"ל שבחלק של אופן ישנם שני עניינים ראשיים: היראה והאהבה.

## יראת העונש ויראת הרוממות

אני רוצה שנלמד יחד פסקה במסילת ישרים<sup>12</sup> בביאור עניינה של היראה:

"הנה עיקר היראה היא יראת הרוממות", מה פירוש יראת הרוממות? מבואר בפרק כד שישנן שתי יראות יראה תתאה ויראה עלאה, יש יראה נמוכה – יראת העונש שהיא השייכת לנשים וקטנים, שמתוך פחדם מן העונש הם מתנהגים בהתאם, אמנם גם אנו בוודאי צריכים בכל זאת לרכוש אותה. ישנה עוד יראה – יראת הרוממות זו היא "היראה הגדולה באמת"<sup>13</sup>. היראה הראשונה היא פשוטה, אבל "היראה השניה היא שהאדם יתרחק מהחטאים מפני כבודו הגדול יתברך"<sup>14</sup>. מה פירוש הדבר? אנו יראים ממורינו הרב נבנצל שליט"א, אך מדוע, מישוהו מפחד שהרב ירביץ לו? ! כמובן שלא! אלא, אנו יראים מפניו יראה של כבוד, יראה של רוממות לפני ת"ח שמצוי בכל חדרי התורה. יראה מלפני ירא אלוקים וצדיק, זו יראה מחמת רוממותו של הצדיק. זו היא היראה הנדרשת גם כלפי מעלה, ובה צריכים אנו לאחוז, כך אומר הרמח"ל.

בזה שגידלתנו ורוממתנו וקשרת לנו כתר גדול בדברי תורה מסוף העולם ועד סופו". הכתר שלנו הוא התורה, וכאשר יסורים באים על עם ישראל ועל ירושלים, נדרשים אנחנו להכנס פנימה אל החדרים אל בית המדרש פנימה, אל חדרי התורה. אני חוזר אל דברי הזוהר הקדוש: "עד יעבור זעם ולית ליה רשותא למחבליה לחבלה", המחבל המדובר אלו הכוחות המקטרגים בשמים, אשר המחבלים בארץ הם רק הופעה שלהם. אותם רשעים רק מגלים את מדת הדין המתוחה על עם ישראל, והם השלוחים אשר בחרו ברשעותם הרבה להיות אנשי נבלה, אך יש לזכור שודאי שהכל משמים.

## בירור עצמי של תפקידנו

חובה קדושה מוטלת עלינו, על כל אחד שהוא בן תורה, בן ישיבה ועל כל אדם מישראל, תמיד ובודאי יותר בעת כזאת, להתחזק בלימוד התורה. כל אחד מבני הישיבה צריך להרגיש אחריות לאומית, ולהגביר את כח לימוד התורה בהתמדה רבה. נדרשים אנו לחשוב כל אחד ואחד לעצמו מה הוא צריך לעשות כעת בסדר בקר בסדר צהרים ובסדר ערב, כיצד הוא ממלא את חובתו המוסרית ובאיזו דרך הוא מגלה את אחריותו כלפי האומה. חובתנו בעולמינו תמיד ועכשיו יותר להתמיד בלימוד התורה, מתוך אמונה שתורה מגנא ומצלא<sup>10</sup>, מתוך אמונה שתורתנו היא תורה של כלל ישראל, ולא תורה פרטית של כל אחד מאתנו. כחלק מהתהליך צריך כל אחד מאתנו לברר מה הוא עניינה של תורה ואנחנו גם עושים את זה בישיבה אבל צריך לדרוש את זה מעצמינו עוד ועוד, לברר מה היא תורה. אומר הרב זצ"ל<sup>11</sup>: כאשר מבינים מה הוא עניינה של תורה, כמה התורה הפרטית שלי קשורה לכלל ישראל ולכל המציאות זה גורם להתגבר על כל הדברים הגורמים לרפיון. אם כך צריכים לאחוז בלימוד אמונה עמוק, להבין את תפקידינו מתוך ראייה אמונית עמוקה, להבין מה הוא לימוד תורה בעם ישראל.

<sup>12</sup> פרק י"ט

<sup>13</sup> מסילת ישרים פרק כ"ד

<sup>14</sup> שם

<sup>10</sup> מסכת סוטה דף כ"א עמוד א'  
<sup>11</sup> אגרות הראי"ה חלק א' אגרת ש"א



## הדרך לקנות יראת הרוממות

ממשיך הרמח"ל ואומר: "הנה עיקר היראה היא יראת הרוממות, שצריך האדם לחשוב בעודו מתפלל או עושה מצווה כי לפני מלך מלכי המלכים הוא מתפלל ועושה המצווה ההיא". הרמח"ל מלמדנו פה למוד גדול מאד, מהו המעמד הנפשי של אדם העומד להתפלל לפני בוראו: "שלשה דברים צריך שיסתכל האדם ויתבונן היטב כדי שיגיע לזו היראה" כדי שאדם יגיע להרגשה של רוממות כלפי מעלה שהיא תניע את החיים שלו, בכדי שנעשה את המצוות שלנו בצורה אמתית, לא בגלל שיראים מפיו, אלא מפני שאנו מחפשים באמת מה היא חובתנו בעולמינו, צריכים אנו להתבונן בתוכנו פנימה על שלושה דברים:

**אנו יראים מפני הרב נבנצל יראה של כבוד, יראה של רוממות לפני ת"ח שמצוי בכל חדרי התורה. יראה מפני ירא אלוקים וצדיק, זו יראה מחמת רוממותו של הצדיק. זו היא היראה הנדרשת גם כלפי מעלה, ובה צריכים אנו לאחוז.**

## עמידה לפני מלך מלכי המלכים

"האחד שהוא עומד ממש לפני הבורא יתברך שמו ונושא ונותן עמו אע"פ שאין אדם רואהו". בעוד כמה דקות ניגש להתפלל תפילת מנחה, כיצד אנו מתפללים? האם באמת אנו מכוונים? האם אנו נושאים ונותנים באמת כמו שכל אחד לומד החברותא שלו או כמו שכל אחד מתווכח עם הר"מ שלו בזמן הסדר? אומר הרמח"ל שיהודי צריך להרגיש שהוא עומד ממש לפני ה' ושהוא נושא ונותן עמו: 'רופא חולי עמו ישראל', הלא אתה רופא חולי עמו ישראל אז תרפא! אני מדבר אתך רבש"ע. צריך להפנים את זה, על אף שאין עינו של אדם רואה את הקב"ה, "ותראה כי זהו היותר קשה שיצטייר בלב האדם ציור אמתי, יען אין החוש עוזר לזה כלל" החושים הרגילים שלנו לא מאפשרים לנו לראות אותו בחיינו בעולם הזה – "כי לא יראני האדם וחי". אם כן עלולים אנו לטעות שזה בלתי אפשרי, ולכן מסביר הרמח"ל: "אמנם מי שיש לו

שכל נכון, במעט התבוננות ושימת לב יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר". אם נתבונן, נחשוב ונעבוד בצורה נכונה, נוכל להרגיש את הדבר הזה, יוכל האדם לקבוע בלבו שהוא נושא ונותן ממש עמו יתברך. אפשר לעבור על המילים כמצוות אנשים מלומדה, "כצפוף הזרזיר", "אנחנו דתיים, ולכן צריכים להתפלל שלוש תפילות ביום, אז מתפללים, אבל זה חיצוני. מוטב שיתבונן האדם מה זו תפילה, ואני רוצה שנשים לב

למשפט ששמעתי מהרב וולבה זצ"ל בעל עלי שור, שהוא הדגיש באוזנינו בשיעור שלו, על ענין התפילה: "צריך להרגיש איך הוא בא ונושא ונותן עמו ממש ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש וירא מפניו יראת הרוממות והוא יתברך שמו מאזין לו"

## שתוף הלב בעבודת ה'

מהי משמעות הדבר? דבר ראשון בעצם התפילה – עמידה לפני הקב"ה. דבר שני במילות התפילה שתיקנו חכמינו, שצריך להתבונן בהן ולכוון כראוי. דבר שלישי שאני חושב שהוא עיקרי יותר, הוא שצריכים אנו לדבר אל ה' מתוך הלב, לעניות דעתי זהו העמוד המרכזי שאנו צריכים להתחזק בו. פעמים רבות העבודה בדור שלנו היא עבודה חיצונית, בלי לשתף את הלב, ועל כן צריכים אנו להתחזק בעבודת הלב. צריכים אנו לשים בלבנו שאנו מדברים אל רבש"ע ורבש"ע הוא האבא



בוודאי האדם מבקש, ואם הוא עושה את זה עם כל הלב, יתחיל הוא לראות, שמה שהוא מבקש מתקיים. בדקו את העניין ותראו שזה פועל, כשמתקרבים לקב"ה, הקב"ה מתקרב אלינו ומקשיב למשאלותינו כמאמר הרמח"ל – קדוש ישראל – כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב ושומע אליו.

אני רוצה להיענות לקריאת רבה של ירושלים הרב שלמה משה עמאר שליט"א, ועל כן אנו נתחיל לומר ולבקש את שני מזמורי התהילים, מזמור קכא שכולם מכירים, ומזמור קכד. "לולא ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם"<sup>18</sup> כתוב באר"י הקדוש<sup>19</sup> שאדם זה ישמעאל, על פי הפסוק: "והוא יהיה פרא אדם"<sup>20</sup>. אנו מתפללים על עם ישראל ועל ירושלים, מתוך אמונה שתפילה פועלת. אין אנו מנהלים חשבונות של מעלה ולכן אני מפחד לומר, אמנם כדי להתחזק ביראת ה' נגיד בכל זאת. הפיגוע היום היה בבית כנסת, אולי בכדי לגרום לנו להתחזק בתוכנו בעניין תפילה כראוי, שתפלתנו תהיה פנימית ואמתית יותר. כמו כן נקיים בעז"ה ביום ה' תפלת יום כפור קטן, ונזכה שה' יחוס על עמו ישראל ועל ירושלים.



שמקשיב לי, לילד המבקש ממנו. נצייר ציור: אדם עומד בתפלה לפני ריבונו של עולם, ומגיע למילים: 'ולירושלים עירך ברחמים תשוב' אך הוא אינו מצליח להתחבר למילים, כיצד אם כן יצליח לפתוח לבו לדבר אל ה' אם התפלה אינה מדברת אליו? ישנו פתח גדול להגיע להרגשה הזאת, אפשר ללכת לכותל בחצות הלילה בזמן שבאים יהודים להתפלל באמת ולא רק לבקר כתיירים. לבוא ולראות יהודים בוכים על חורבן הבית ועל גלות השכינה, ולעמוד שם ולדבר אל רבש"ע כדבר איש אל רעהו. לחפש מה מטריד אותי באמת, כי אולי לא כל כך מטריד אותי "ולמלשינים אל תהי תקווה"<sup>15</sup>, אבל אני רוצה לדבר אתך על מה שמטריד אותי באמת, ריבונו של עולם. במידה ואי אפשר ללכת לכותל, יש לנו שלוש תפילות ביום "שמע קולנו ה' אלוקינו חוס ורחם עלינו"<sup>16</sup>, נעצור לרגע בתפלה, ונחשוב מה מטריד אותי עניין זה או אחר, כל אחד לפי ענינו. אחד רוצה ללמוד יותר טוב, אחר מבקש רפואה לאביו, זה מתפלל לשלום בית בביתו, וכולם מדברים עם ריבונו של עולם מעבר למילים שתיקנו לנו לומר בתפילה. קשה לנו להתחבר עד הסוף ללשון התפילה שתקנו לנו חז"ל, על כן, כאשר אדם מדבר עם ריבונו של עולם מעבר למילים של התפילה, הוא ירגיש שהדבר הזה משפיע רבות על הנפש, אדם ירגיש באמת את ריבונו של עולם. אני רוצה לומר דבר מאד חשוב, אנו נוטים להרהורים על התפילה, למשל: התפללנו על חולה מסוים ולא נענינו. בכדי להתגבר על הרהורים אלה צריכים אנו ללמוד באמונה איך התפילה פועלת. אמנם יש גם צד חיובי שלא תמיד מדגישים. אומר אני לכם, שאדם שירגיל את עצמו לבקש על כל דבר ודבר מריבונו של עולם, יראה איך תפילותיו נענות, בין בדבר קטן ובין בדבר גדול. "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת"<sup>17</sup>, הקב"ה עונה למי שמבקש ממנו באמת כל אחד יבדוק את עצמו האם הוא מבקש באמת מכל הלב, או שמא מבקש הוא משום שצריך להתפלל. כשמדברים וחושבים על המילים בתפלה,

<sup>18</sup> תהלים קכ"ד פסוק ב'  
<sup>19</sup> אולי אפשר להבין זאת מספר הליקוטים ירמיה פרק ב'  
<sup>20</sup> בראשית פרק ט"ז פסוק י"ב

<sup>15</sup> מתוך תפלת שמונה עשרה  
<sup>16</sup> מתוך תפלת שמונה עשרה  
<sup>17</sup> תהלים קמ"ה פסוק י"ח

